

TARPTAUTINĖ MOKSLINĖ KONFERENCIJA

KUNIGAİKŠČIAI RADVILOS

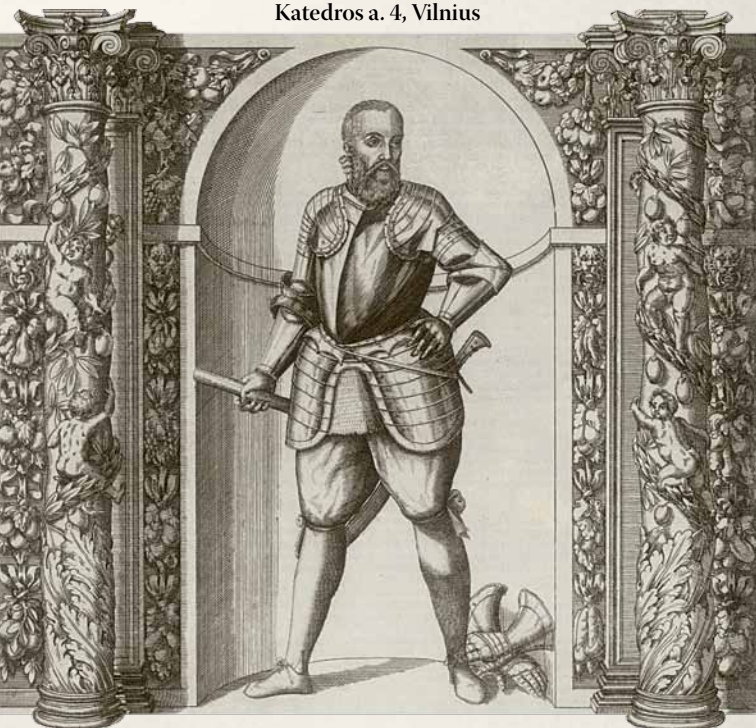
**Garsiausia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
didikų giminė**

Skiriama Lietuvos kanclerio ir Vilniaus vaivados
kunigaikščio MIKALOJAUS RADVILOS JUODOJO (1515–1565)
gimimo 500 metų ir mirties 450 metų sukaktims paminėti

2015 m. lapkričio 12–14 d.,

ketvirtadienis–šeštadienis

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai
Katedros a. 4, Vilnius

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

KSIĄŻĘTA RADZIWIŁŁOWIE

**Najsłynniejszy ród magnacki
Wielkiego Księstwa Litewskiego**

Poświęcona 500. rocznicy urodzin i 450. rocznicy śmierci
kanclerza litewskiego i wojewody wileńskiego
księcia MIKOŁAJA RADZIWIŁŁA CZARNEGO (1515–1565)

12–14 listopada 2015 r., czwartek–sobota

Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich
Katedros a. 4, Vilnius

Kunigaikščių Radvilų herbas – juodas erelis su skydu ant krūtinės, kuriame trijų Trimitų ženklas

Herb książąt Radziwiłłów – czarny orzeł mający na piersiach tarczę herbową z trzema trąbami

KONFERENCIJOS RĖMĖJAS / SPONSOR KONFERENCIJOS

Trakcja įmonių grupė / Grupa **Trakcja**

OFICIALIOS KONFERENCIJOS KALBOS

Lietuvių ir lenkų (synchroninis vertimas)

OFICJALNE JĘZYKI KONFERENCIJOS

Litewski i polski (przekład symultaniczny)

KONFERENCIJOS GLOBĖJAI / PATRONAT KONFERENCIJOS

Kunigaikštis **Motiejus Radvila** / Księżę **Maciej Radziwiłł**

Kunigaikštis **Mikalojus Radvila** / Księżę **Mikołaj Radziwiłł**

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI / ORGANIZATORZY KONFERENCIJOS

Nacionalinis muziejus

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas / Wydział Historyczny Uniwersytetu Wileńskiego

Lietuvos istorijos instituto Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Istorijos skyrius / Zakład Historii Wielkiego Księstwa Litewskiego w Instytucie Historii Litwy

KONFERENCIJOS ORGANIZAVIMO PARTNERIAI / PARTNERZY ORGANIZACYJNI KONFERENCIJOS

Lietuvos Respublikos ambasada Lenkijos Respublikoje / Ambasada Republiki Litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej
Lenkijos institutas Vilniuje / Instytut Polski w Wilnie

KONFERENCIJOS ORGANIZAVIMO KOLEGIJA / KOLEGIUM ORGANIZACYJNE KONFERENCIJOS

JE Ambasadorius dr. / Jego Ekscelencja Ambasador dr **Šarūnas Adomavičius**
(Lietuvos Respublikos ambasada Lenkijos Respublikoje / Ambasada Republiki Litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej), sarunas.adomavicius@urm.lt

Dr. / dr **Małgorzata Kasner**
(Lenkijos institutas Vilniuje, Lietuva / Instytut Polski w Wilnie, Litwa), malgorzata.kasner@wp.pl

Prof. dr. / prof. dr **Rimvydas Petrauskas**
(Vilniaus universitetas, Lietuva / Uniwersytet Wileński, Litwa), rimvydas.petrauskas@if.vu.lt

Dr. / dr **Ramunė Šmigelskytė-Stukienė**
(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius / Instytut Historii Litwy, Wilno), stukiene@istorija.lt

Dr. / dr **Vydas Dolinskas**
(Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilnius / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Wilno), v.dolinskas@valdovurumai.lt

Marijus Uzorka
(Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilnius / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Wilno), m.uzorka@valdovurumai.lt

Trumpa konferencijos anotacija

Konferencija skiriama vieno iškiliausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybininkų – Lietuvos kanclerio ir Vilniaus vaivados kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo (1515-02-04–1565-05-28) – gimimo 500 metų ir mirties 450 metų sukaktims paminėti.

Šiuo tarptautiniu forumu siekiama atskleisti ir apmąstyti garsiausios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, o vėliau – ir vienos žymiausių visos Abiejų Tautų Respublikos didikų giminės – kunigaikščių Radvilų – įvairią veiklą, indėlį į valstybės, jos politikos ir diplomatijos, kultūros ir meno, ūkio ir karybos raidą, pristatyti žymiausius giminės atstovus, apibūdinti šios giminės kultūrinį ir meninį paveldą, taip pat Radvilų vietą istorinėje atmintyje.

Konferencijos chronologija – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikai (iki XVIII a. pab.). Tarptautiniame forume kviečiami dalyvauti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir visos jungtinės Lietuvos ir Lenkijos valstybės (Abiejų Tautų Respublikos) tradicijos paveldėtojai ir propaguotojai – lietuvių, lenkų, baltarusių, ukrainiečių mokslininkai, kiti tyrinėtojai, kurių mokslinių interesų akiratyje yra atsidūrę kunigaikščiai Radvilos.

Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų herbinis koklis (kampo skydelis) su jungtiniu herbu, kurio širdyje Vyčio herbas, pirmame lauke – kunigaikščių Radvilų Erelis su Trimitų skydu ant krūtinės, o antrame lauke – senasis Radvilų herbas Trimitai, XVI a.

Kafel herbowy (narożny) z pałacu wielkich książąt litewskich z herbem złożonym, w którego polu sercowym znajduje się herb Pogoni, w polu pierwszym – Orzeł książąt Radziwiłłów, mający na piersiach tarczę z herbem Trąby (Trąby Odienne), a w polu drugim – dawny herb Radziwiłłów Trąby, XVI w.

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Tematyka konferencijai

Konferencija jest poświęcona 500. rocznicy urodzin i 450. rocznicy śmierci jednego z najwybitniejszych mężów stanu Wielkiego Księstwa Litewskiego – kanclerza wielkiego litewskiego i wojewody wileńskiego księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego (4 II 1515 – 28 V 1565).

Celem tego międzynarodowego forum jest ukazanie i przemyślenie różnorodnej działalności książąt Radziwiłłów – najsłynniejszego rodu magnackiego Wielkiego Księstwa Litewskiego, a później także jednego z najznakomitszych rodów w całej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, ocena ich wkładu w rozwój państwa, jego polityki i dyplomacji, kultury i sztuki, gospodarki i wojskowości, przybliżenie sylwetek najwybitniejszych przedstawicieli rodu, analiza jego spuścizny kulturalnej i artystycznej, a także miejsca Radziwiłłów w pamięci historycznej.

Chronologia konferencji – okres Wielkiego Księstwa Litewskiego (do końca XVIII w.). Do udziału w obradach zapraszamy spadkobierców i propagatorów tradycji Wielkiego Księstwa Litewskiego i całego wspólnego państwa polsko-litewskiego (Rzeczypospolitej Obojga Narodów) – litewskich, polskich, białoruskich i ukraińskich naukowców, a także innych badaczy, w kręgu zainteresowania których znajdują się książęta Radziwiłłowie.

Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų grindų plytelė su Radvilų giminės senoju herbu – Trimitais, XV a.

Plytka posadzkowa z pałacu wielkich książąt litewskich z herbem Trąby – dawnym herbem rodu Radziwiłłów, XV w.

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Programa / Program

Lapkričio 12 d., ketvirtadienis / 12 listopada, czwartek

9.00–9.30

Konferencijos atidarymas, sveikinimai (globėjai, diplomatai, kiti oficialūs svečiai) /

Otwarcie konferencji, powitanie (patroni, dyplomaci, inni oficjalni goście)

I posėdis: RADVILOS / Sesja I: RADZIWIŁŁOWIE

Moderatorius / Moderator dr. Vydas Dolinskas

9.30–10.00

Kunigaikštis Motiejus Radvila

Radvilos – istorinis paveldas – giminės perspektyva

Ksiąžė Maciej Radziwiłł

Radziwiłłowie – spuścizna historyczna – perspektywa rodzinna

10.00–10.30

Prof. dr. Rimvydas Petrauskas (Vilniaus universitetas, Lietuva)

Vardas Radvila: giminės iškilimas XV a. – XVI a. pradžioje

Prof. dr. Rimvydas Petrauskas (Uniwersytet Wileński, Litwa)

Radziwiłł: geneza rodu (XV w. – pocz. XVI w.)

10.30–11.00

Prof. habil. dr. Bogusław Dybaś

(Lenkijos mokslų akademijos Mokslo atstovybė Vienoje, Austrija; Mikalojaus Koperniko universitetas, Torunė, Lenkija)
Radvilos kaip lenkų ir lietuvių atminties vaizdinys

Prof. dr hab. Bogusław Dybaś

(Stacja Naukowa Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu, Austria /
Wissenschaftliches Zentrum der Polnischen Akademie der
Wissenschaften in Wien, Austria; Uniwersytet Mikołaja
Kopernika w Toruniu, Polska)
Radziwiłłowie jako polsko-litewskie miejsce pamięci

11.00–11.30

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

II posėdis: JUODASIS / Sesja II: CZARNY

Moderatorė / Moderator doc. habil. dr. Ingė Lukšaitė

11.30–11.50

Prof. dr. Raimonda Ragauskienė

(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)

Mikalojus Radvila Juodasis (1515–1565) Radvilų giminės istorijos kontekste

Prof. dr. Raimonda Ragauskienė

(Instytut Historii Litwy, Wilno)

Mikołaj Radziwiłł Czarny (1515–1565) w kontekście historii rodu Radziwiłłów

11.50–12.10

Prof. habil. dr. Jūratė Kiaupienė

(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)

Mikalojus Radvila Juodasis – XVI amžiaus politikas

Prof. dr hab. Jūratė Kiaupienė

(Instytut Historii Litwy, Wilno)

Mikołaj Radziwiłł Czarny – XVI-wieczny polityk

12.10–12.30

Prof. habil. dr. Dainora Pociūtė

(Vilniaus universitetas, Lietuva)

*Kristaus karalystė ar Aleksandro imperija?
Mikalojaus Radvilos Juodojo reformacinė politika ir
krikščioniškoji mintis (1553–1565)*

Prof. dr hab. Dainora Pociūtė

(Uniwersytet Wileński, Litwa)

*Królestwo Chrystusowe czy imperium aleksandryjskie?
Polityka reformacyjna i myśl chrześcijańska
Mikołaja Radziwiłła Czarnego (1553–1565)*

12.30–13.30

Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

13.30–13.50

Prof. habil. dr. Andrzej Zakrzewski

(Varšuvos universitetas, Lenkija)

Mikalojus Radvila Juodasis apie teisę ir teisininkus

Prof. dr hab. Andrzej Zakrzewski

(Uniwersytet Warszawski, Polska)

Mikołaj Radziwiłł Czarny o prawie i prawnikach

13.50–14.10

Doc. dr. Sigitas Narbutas

(Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Vilnius)
Mikalojaus Radvilos Juodojo paveikslas Alberto Kojalavičiaus-Vijūko heraldiniuose ir genealoginiuose veikaluose

Doc. dr Sigitas Narbutas

(Biblioteka Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk, Wilno)
Obraz Mikołaja Radziwiłła Czarnego w dziełach heraldycznych i genealogicznych Wojciecha Kojalowicza-Wijuka

14.10–14.30

Diskusija RADVILŲ ir JUODOJO temomis /
Diskusja na tematy RADZIWIŁŁOWIE i CZARNY

14.30–15.00

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

Lietuvos kancleris ir Vilniaus vaivada kunigaikštis Mikalojus Radvila Juodasis (1515–1565), Dominykas Kustosas (1560–1615)

Mikołaj Radziwiłł Czarny (1515–1565) – kanclerz litewski i wojewoda wileński, Domenico Custos (1560–1615)

In: Schrenck von Notzing J. *Der Aller Durchleuchtigsten und Grossmaechtigsten Kayser... wahrhaftige Bildtnussen...*, Innsbruck, 1603

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

III posėdis: TIKĖJIMAS / Sesja III: RELIGIA

Moderatorė / Moderator prof. habil. dr. Jūratė Kiaupienė

15.00–15.20

Dr. Wioletta Pawlikowska-Butterwick

(Lenkijos mokslų akademijos Istorijos institutas, Varšuva)
*XVI a. pradžios ir XVI a. pabaigos išžymybių –
vyskupų Alberto ir Jurgio Radvilų – politinė ir bažnytinė
karjera*

Dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick

(Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa)
*Kariery polityczne i kościelne biskupów Wojciecha i Jerzego
Radziwiłłów – koryfeuszy początku i końca XVI wieku*

15.20–15.40

Prof. habil. dr. Tomasz Kempa

(Mikalojaus Koperniko universitetas, Torunė, Lenkija)
*Tarp giminės solidarumo ir ištikimybės tikėjimui – Nesvyžiaus
ir Biržų Radvilų pozicija dėl 1588 metų Vilniaus sumaišties*

Prof. dr hab. Tomasz Kempa

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
*Między solidarnością rodową a wiernością religii:
Radziwiłłowie nieświescy i birżańscy wobec tumultu
wileńskiego z 1588 roku*

15.40–16.00

Paweł Tyszka

(Varšuvos karališkoji pilis – Muziejus, Lenkija)
*1591 m. ginčas dėl Krokuvos vyskupo sosto. Jurgio Radvilos
siekių pergalė ir Jono Zamoiskio protekcinės politikos nesėkmė*

Paweł Tyszka

(Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, Polska)
*Spór o obsadę biskupstwa krakowskiego w 1591 roku. Sukces
zabiegów Jerzego Radziwiłła, fiasko polityki protekcyjnej Jana
Zamoyskiego*

16.00–16.20

Doc. habil. dr. Ingė Lukšaitė

(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
*Biržų-Dubingių šakos Radvilų vaidmuo
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės konfesionalizacijai
XVII a. pirmoje pusėje*

Doc. dr hab. Ingė Lukšaitė

(Instytut Historii Litwy, Wilno)
*Rola Radziwiłłów z linii birżańsko-dubińskiej
w konfesjonalizacji Wielkiego Księstwa Litewskiego
w pierwszej połowie XVII wieku*

16.20–16.40

Habil. dr. Rūta Janonienė

(Vilniaus dailės akademija, Lietuva)

Radvilų fundacijos ir donacijos Šv. Pranciškaus Mažesniųjų brolių ordinui

Dr hab. Rūta Janonienė

(Wileńska Akademia Sztuk Pięknych, Litwa)

Fundacje i donacje Radziwiłłów na rzecz Zakonu Braci Mniejszych (OFM)

16.40–17.00

Diskusija TIKĖJIMO tema / Diskusja na temat RELIGIA

Kameja su Lenkijos karalienės ir Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Barbaros Radvilaitės (1520–1551) atvaizdu, Džovani Jakopas Karaglijas, XVI a. vid.

Kamea z wizerunkiem królowej polskiej i wielkiej księżnej litewskiej Barbary Radziwiłłówny (1520–1551), Giovanni Jacopo Caraglio, poł. XVI w.

Staatliche Münzsammlung München

Kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo pusbrolis – Lietuvos didysis etmonas ir kancleris, Vilniaus vaivada kunigaikštis Mikalojus Radvila Rudasis (1512–1584), Dominykas Kustosas (1560–1615)

Książę Mikołaj Radziwiłł Rudy (1512–1584) – stryjeczny brat księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego, hetman wielki litewski, kanclerz wielki litewski i wojewoda wileński, Domenico Custos (1560–1615)

In: Schrenck von Notzing J. *Der Aller Durchleuchtigsten und Grossmaechtigsten Kayser... wahrhaftige Bildtnussen...*, Innsbruck, 1603
Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo sūnus – Lietuvos didysis maršalka ir Vilniaus vaivada, kunigaikštis Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis (1549–1616), Dominykas Kustosas (1560–1615)

Książę Mikołaj Krzysztof Radziwiłł Sierotka (1549–1616) – syn księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego, marszałek wielki litewski i wojewoda wileński, Domenico Custos (1560–1615)

In: Schrenck von Notzing J. *Der Aller Durchleuchtigsten und Grossmaechtigsten Kayser... wahrhaftige Bildtnussen...*, Innsbruck, 1603
Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Lapkričio 13 d., penktadienis / 13 listopada, piątek

IV posėdis: VALSTYBĖ / Sesja IV: PAŃSTWO

Moderatorius / Moderator prof. dr. Rimvydas Petrauskas

9.00–9.20

Dr. Tomas Čelkis (Vilniaus universitetas, Lietuva)
„Radvilų sienų“ samprata Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės delimitaciniuose procesuose XV–XVI a.

Dr. Tomas Čelkis (Uniwersytet Wileński, Litwa)
Pojęcie „granic radziwiłłowskich” w procesach delimitacyjnych w Wielkim Księstwie Litewskim XV–XVI w.

9.20–9.40

Piotr Łabędź
(Mikalojaus Koperniko universitetas, Torunė, Lenkija)
Kristupas Radvila Perkūnas ir Jonas Zamoiskis: politinio bendradarbiavimo istorija

Piotr Łabędź
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
Krzysztof Radziwiłł „Piorun” i Jan Zamoyski: dzieje współpracy politycznej

9.40–10.00

Dr. Anna Kalinowska
(Varšuvos karališkoji pilis – Muziejus / Lenkijos mokslų akademijos Istorijos institutas)
„I doubt not His Majesty will gratusly receive the young Prince...” – Jonušo Radvilos misija Londone (1633)

Dr. Anna Kalinowska
(Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum / Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk)
„I doubt not His Majesty will gratusly receive the young Prince...” – misja Janusza Radziwiłła w Londynie (1633)

10.00–10.20

Prof. dr. Karin Friedrich
(Aberdino universitetas, Jungtinė Karalystė)
Dviejų ponų tarnas? Boguslavas Radvila – Prūsijos valdytojas (1657–1669)

Prof. dr. Karin Friedrich
(Uniwersytet w Aberdeenu, Wielka Brytania / University of Aberdeen, United Kingdom)
Sluga dwóch panów? Bogusław Radziwiłł jako gubernator Prus (1657–1669)

10.20–10.50

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

10.50–11.10

Dr. Andrei Macuk (Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas, Minskas)
Radvilos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vidaus politikos gyvenime XVIII a. trečiajame ir ketvirtajame dešimtmetyje: nuo nuopuolio iki dominavimo

Dr. Andrei Macuk (Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Mińsk / Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Мінск)
Radziwiłłowie w życiu wewnątrzpolitycznym Wielkiego Księstwa Litewskiego w latach dwudziestych i trzydziestych XVIII wieku: od upadku do dominacji

11.10–11.30

Prof. habil. dr. Andrzej Stroynowski
(Jono Długošo akademija, Čenstakava, Lenkija)
Nesvyžiaus kunigaikščių pozicijų pokyčiai XVIII a.

Prof. dr. hab. Andrzej Stroynowski
(Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)
Zmiany pozycji ordynatów nieświeskich w XVIII wieku

11.30–12.00

Diskusija VALSTYBĖS tema / Dyskusja na temat PAŃSTWO

12.00–13.00

Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

Vieno žymiausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVI–XVII a. sandūros valstybininkų, kunigaikščio Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio (1549–1616) piligriminėje kelionėje į Šventąją Žemę (1583–1584) naudotos lazdos viršutinė dalis, Italija, apie 1582 m.

Gorna część laski pielgrzymiej wojewody wileńskiego księcia Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Sierotki (1549–1616), jednego z najwybitniejszych mężów stanu Wielkiego Księstwa Litewskiego przełomu XVI i XVII w., używanej przez niego podczas pielgrzymki do Ziemi Świętej (1583–1584), Włochy, ok. 1582. Skarbiec Paulinów na Jasnej Górze

V posėdis: KARYBA / Sesja V: WOJSKOWOŚĆ

Moderatorius / Moderator prof. habil. dr. Andrzej Zakrzewski

13.00–13.20

Prof. habil. dr. Andrzej Rachuba

(Lenkijos mokslų akademijos Istorijos institutas, Varšuva)

Ar kiekvienas Radvila turėjo būti etmonas?

Radvilų karo tarnyba XVI–XVIII a.

Prof. dr hab. Andrzej Rachuba

(Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa)

Czy każdy Radziwiłł musiał być hetmanem?

Służba wojskowa Radziwiłłów w XVI–XVIII wieku

13.20–13.40

Dr. Przemysław Gawron (Kardinolo Stefano Višinsio universitetas, Varšuva, Lenkija)

Biržų Radvilos ir ginčai dėl Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiojo etmono kompetencijos XVII a. pirmoje pusėje

Dr Przemysław Gawron (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska)

Radziwiłłowie birżańscy wobec sporów o kompetencje hetmana wielkiego litewskiego w pierwszej połowie XVII wieku

13.40–14.00

Jan Jerzy Sowa (Varšuvos universitetas, Lenkija)

Etmonas teisėjas: kunigaikštis Jonušas Radvila ir jo veikla karo teismų srityje 1649–1651 m.

Jan Jerzy Sowa (Uniwersytet Warszawski, Polska)

Hetman sędzią: książe Janusz Radziwiłł i jego działalność w zakresie sądownictwa wojskowego w latach 1649–1651

14.00–14.20

Mikola Volkau (Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas, Minskas)

Radvilų tvirtovės baltarusiškos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėse per 1654–1667 m. karą

Mikola Volkau (Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Mińsk / Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Мінск)

Fortece Radziwiłłów na białoruskich ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego w czasie wojny 1654–1667

14.20–14.40

Diskusija KARYBOS tema /

Diskusja na temat WOJSKOWOŚĆ

14.40–15.10

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

VI posėdis: IKONOGRAFIJA / Sesja VI: IKONOGRAFIA

Moderatorius / Moderator habil. dr. Rūta Janonienė

15.10–15.30

Dr. Przemysław Mrozowski

(Varšuvos karališkoji pilis – Muziejus, Lenkija)

Radvilų portretų strategija XVI a.

Dr Przemysław Mrozowski

(Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, Polska)

Radziwiłłowska strategia portretowa w XVI wieku

15.30–15.50

Jerzy T. Petrus

(Vavelio karališkoji pilis –

Valstybiniai meno rinkiniai, Krokua, Lenkija)

Pastabos dėl kardinolo Jurgio Radvilos ikonografijos

Jerzy T. Petrus

(Zamek Królewski na Wawelu –

Państwowe Zbiory Sztuki, Kraków, Polska)

Uwagi o ikonografii kardynata Jerzego Radziwiłła

15.50–16.10

Monika Ochnio

(Varšuvos nacionalinis muziejus, Lenkija)

Nesvyžiaus Radvilų portretų katalogas

Varšuvos nacionalinio muzėjaus rinkiniuose

Monika Ochnio

(Muzeum Narodowe w Warszawie, Polska)

Katalog portretów Radziwiłłów z Nieświeża w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie

16.10–16.30

Doc. dr. Olga Popko

(Muziejus – Myro pilies ansamblis, Baltarusija)

Kunigaikščio Karolio Stanislovo Radvilos Teisingojo

(1669–1719) karsto portretas jo ikonografijos kontekste

Doc. dr Olga Popko (Muzeum – Zespół Zamkowy w

Mirze, Białoruś / Музей – Мірскі замак, Беларусь)

Portret trumienny księcia Karola Stanisława Radziwiłła Justusa (1669–1719) w kontekście jego ikonografii

16.30–17.00

Diskusija IKONOGRAFIJOS tema /

Diskusja na temat IKONOGRAFIA

17.00–17.30

KONCERTAS

Svečiuose pas Motiejų Radvilą: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės diduomenės muzikinė aplinka

Atlikėjas styginių kvartetas „Art Vio“: Ingrida Rupaitė-Petrikenė (smuikas), Kristijonas Venslovas (smuikas), Tomas Petrikis (altas), Dainius Palšauskas (violončelė).
Programoje – Motiejaus Radvilos (1749–1800), Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) ir Džovano Batistos Viočio (1755–1824) kūriniai.

KONCERT

W gościnie u Macieja Radziwiłła: w kręgu muzycznych zainteresowań magnaterii Wielkiego Księstwa Litewskiego

Wykonawca – kwartet smyczkowy „Art Vio“: Ingrida Rupaitė-Petrikenė (skrzypce), Kristijonas Venslovas (skrzypce), Tomas Petrikis (altówka), Dainius Palšauskas (wielonczela).

W programie utwory Macieja Radziwiłła (1749–1800), Michała Kleofasa Ogińskiego (1765–1833) i Giovanniego Battisty Viottiego (1755–1824).

Lietuvos didysis etmonas ir Vilniaus vaivada Jonušas Radvila (1612–1655), Danielius Šulcas (1615–1683), apie 1652 m.

Janusz Radziwiłł (1612–1655) – hetman wielki litewski i wojewoda wileński, Daniel Schultz (1615–1683), ok. 1652.

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

Lietuvos didžiojo kanclerio, Vilniaus vaivados ir Livonijos administratoriaus Mikalojaus Radvilos Juodojo paradiniai šarvai, Kuncas Lochneris, Niurnbergas, apie 1555 m.

Zbroja paradna księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego, kanclerza wielkiego litewskiego, wojewody wileńskiego i administratora Inflant, Kunz Lochner, Norymberga, ok. 1555.

Kunsthistorisches Museum, Wien

Kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo sūnus – Vilniaus, vėliau Krokuvos vyskupas kardinolas kunigaikštis Jurgis Radvila (1556–1600), Dominykas Kustosas (1560–1615), Antverpenas, apie 1600–1602 m.

Książę Jerzy Radziwiłł (1556–1600) – syn księcia Mikołaja Radziwiłła Czarnego, biskup wileński, następnie biskup krakowski, kardynał, Domenico Custos (1560–1615), Antwerpia, ok. 1600–1602.

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Koklis su kunigaikščių Radvilų herbu ir Jonušo Radvilos inicialais iš Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų Vilniuje, XVII a. 1 p.

Kafel z herbem książąt Radziwiłłów i inicjałami Janusza Radziwiłła z pałacu wielkich książąt litewskich w Wilnie, 1. poł. XVII w.

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Vilniaus vaivados Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio (1549–1616) didysis falkonetas su herbu Jeruzale, 1600 m.

Falkonet wielki z herbem Jerozolimy odłany dla wojewody wileńskiego Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Sierotki (1549–1616), 1600 r.

Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie

Lapkričio 14 d., šeštadienis / 14 listopada, sobota

VII posėdis: KULTŪRA / Sesja VII: KULTURA

Moderatorius / Moderator Jerzy T. Petrus

9.00–9.20

Dr. Rūta Čapaitė (Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
Ar derėjo XVI a. didikui gražiai rašyti: Radvilų ir aukščiausio politinio elito rašysenos (autografi) kaligrafijos kontekste

Dr Rūta Čapaitė (Instytut Historii Litwy, Wilno)
Czy w XVI wieku magnat musiał ładnie pisać: pismo (autografy) Radziwiłłów i najwyższej elity politycznej w kontekście kaligrafii

9.20–9.40

Prof. habil. dr. Dariusz Chemperek
(Marijos Kiuri-Sklodovskos universitetas, Liublinas, Lenkija)
Radvilos Jano Kochanovskio poezijoje

Prof. dr hab. Dariusz Chemperek
(Uniwersytet Marii Curie-Sklodowskiej w Lublinie, Polska)
Radziwiłłowie w poezji Jana Kochanowskiego

9.40–10.00

Prof. habil. dr. Mariola Jarczykowa
(Katovicų Silezijos universitetas, Lenkija)
Radvilos – XVI ir XVII a. oratoriai

Prof. dr hab. Mariola Jarczykowa
(Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)
Radziwiłłowie jako oratorzy w XVI i XVII wieku

10.00–10.20

Dr. Agnė Railaitė-Bardė (Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
Jungtiniai herbai Radvilų giminės istorijoje

Dr Agnė Railaitė-Bardė (Instytut Historii Litwy, Wilno)
Herby złożone w historii rodu Radziwiłłów

10.20–10.50

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

10.50–11.10

Krzysztof Czyżewski (Vavelio karališkoji pilis – Valstybiniai meno rinkiniai, Krokua, Lenkija)
Radvilų votas Krokuvos katedroje

Krzysztof Czyżewski (Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Kraków, Polska)
Radziwiłłowskie wotum w katedrze krakowskiej

11.10–11.30

Doc. dr. Anastasia Skepyan
(Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas, Minskas)
Jonušas Radvila ir jo dvaras

Doc. dr Anastasia Skepyan
(Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Mińsk / Інстытут гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Мінск)
Janusz I Radziwiłł i jego dwór

11.30–11.50

Kęstutis Gudmantas
(Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, Lietuva)
Į sceną išeina moterys: Radvilaičių ir Radvilienių genealogijos (XVIII a.)

Kęstutis Gudmantas
(Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru, Wilno, Litwa)
Na scenę wychodzą kobiety: genealogie Radziwiłłowien i Radziwiłłowych (XVIII w.)

11.50–12.20

Diskusija KULTŪROS tema / Dyskusja na temat KULTURA

12.20–13.30

Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

Nesvyžiaus jėzuitų Dievo Kūno bažnyčia, kurios rūsiuose įrengtas Radvilų giminės mauzoliejus – vienas didžiausių didikų mauzoliejų Europoje Kościół jezuitów p.w. Bożego Ciała w Nieświeżu. Pod kościołem znajduje się krypta, w której urządzono mauzoleum rodowe Radziwiłłów – jedno z największych mauzoleów magnackich w Europie

VIII posėdis: TOPOGRAFIJA / Sesja VIII: TOPOGRAFIA

Moderatorė / Moderator doc. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

13.30–13.50

Doc. dr. dr. h. c. Edmundas Rimša
(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
Radvilų miestų heraldika

Doc. dr, dr h.c. Edmundas Rimša
(Instytut Historii Litwy, Wilno)
Heraldyka miast radziwiłłowskich

13.50–14.10

Prof. dr. Albinas Kuncevičius,
prof. dr. Rimantas Jankauskas, doc. dr. Rimvydas Laužikas
(Vilniaus universitetas, Lietuva)
Radvilų kapavietės tyrimai Dubingiuose

Prof. dr Albinas Kuncevičius,
prof. dr Rimantas Jankauskas, doc. dr Rimvydas Laužikas
(Uniwersytet Wileński, Litwa)
Badania grobowca Radziwiłłów w Dubinkach

14.10–14.30

Eimantas Gudas
(Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės
valdovų rūmai, Vilnius)
*Radvilos Vilniaus Žemutinėje pilyje:
rezidencijos, nuosavybė ir veikla*

Eimantas Gudas
(Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich,
Wilno)
*Radziwiłłowie na Zamku Dolnym w Wilnie:
rezydencje, własność i działalność*

14.30–14.50

Prof. habil. dr. Tadeusz Bernatowicz
(Lodzės universitetas, Lenkija)
*Kunigaikščių prabanga sostinėje. Radvilų rezidencijos ir valdos
XVI–XVIII a. Vilniuje*

Prof. dr hab. Tadeusz Bernatowicz
(Uniwersytet Łódzki, Polska)
*Książęcy splendor w stolicy. Rezydencje i dobra Radziwiłłów w
Wilnie XVI–XVIII wieku*

14.50–15.20

Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

15.20–15.40

Doc. dr. Deimantas Karvelis
(Lietuvos edukologijos universitetas, Vilnius)
*Radvilų Biržų pilies statyba XVII a. pirmoje pusėje
socialinės komunikacijos aspektu*

Doc. dr Deimantas Karvelis
(Litewski Uniwersytet Edukologii, Wilno)
*Budowa zamku birżańskiego Radziwiłłów w pierwszej połowie
XVII wieku w aspekcie komunikacji społecznej*

15.40–16.00

Dr. Gintautas Sliesoriūnas
(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
*Ginčai dėl Biržų Radvilų valdų ir archyvo
(XVII a. pab. – XVIII a. pr.)*

Dr Gintautas Sliesoriūnas
(Instytut Historii Litwy, Wilno)
*Spory o birżańskie posiadłości i archiwum Radziwiłłów
(kon. XVII – pocz. XVIII w.)*

16.00–16.20

Dr. Gitana Zujienė
(Lietuvos istorijos institutas, Vilnius)
*Radvilos ir Magdeburgo teisė
Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje*

Dr Gitana Zujienė
(Instytut Historii Litwy, Wilno)
*Radziwiłłowie a prawo magdeburskie w
Wielkim Księstwie Litewskim*

16.20–16.40

Rimantas Žirgulis
(Kėdainių krašto muziejus, Lietuva)
Kėdainiai kaip privatus kunigaikščių Radvilų miestas

Rimantas Žirgulis
(Muzeum Krajoznawcze w Kiejdanach, Litwa)
Kiejdany jako prywatne miasto książąt Radziwiłłów

16.40–17.00

Diskusija TOPOGRAFIJOS tema /
Dyskusja na temat TOPOGRAFIA

17.00–17.30

Konferenciją apibendrinanti diskusija /
Dyskusja podsumowująca konferencję

Lietuvos arklidininkas,
Prūsijos generalinis
vietininkas Boguslavas
Radvila (1620–1669),
1730–1737 m.

Bogusław Radziwiłł
(1620–1669) – koniuszy
wielki litewski, generalny
namiestnik Prus
Książęcych, 1730–1737.

*Muzeum Narodowe w
Warszawie*

Lietuvos didysis kancleris
Karolis Stanislovas Radvila
(1669–1719), XVIII a. 1 p.

Karol Stanisław Radziwiłł
(1669–1719) – kanclerz
wielki litewski, 1. poł.
XVIII w.

*Волинський краєзнавчий
музей*

Lietuvos didysis
etmonas ir Vilniaus
vaivada Mykolas
Kazimieras Radvila
(1702–1762),
XVIII a. vid.

Michał Kazimierz
Radziwiłł (1702–
1762) – hetman
wielki litewski i
wojewoda wileński,
poł. XVIII w.

*Волинський
краєзнавчий музей*

Turtingiausias ir įtakingiausias savo
epochos Abiejų Tautų Respublikos
didikas, Vilniaus vaivada kunigaikštis
Karolis Stanislovas Radvila (1734–1790),
Konstantinas Aleksandrovičius,
apie 1786 m.

Wojewoda wileński książę Karol Stanisław
Radziwiłł (1734–1790) – najzamożniejszy
i najbardziej wpływowi magnat swojej
epoki w Rzeczypospolitej Obojga
Narodów, Konstanty Aleksandrowicz,
ok. 1786.

*Львівська національна галерея
мистецтв імені Б. Г. Возницького*

Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčia – Kunigaikščių Radvilų mauzoliejus Lietuvoje.

Kościół ewangelicko-reformowany w Kiejdanach – mauzoleum książąt Radziwiłłów na Litwie.

Kėdainių kraštotyros muziejus

KONFERENCIJOS LEIDINYS

Pranešimų pagrindu parengtus straipsnius prašome pateikti iki 2016 m. vasario 4 dienos. Konferencijos medžiagos leidinį lietuvių ir lenkų kalbomis planuojama išleisti 2016 m. pabaigoje.

WYDAWNICTWO POKONFERENCYJNE

Artykuły na bazie wystąpień konferencyjnych należy przesłać do dnia 4 lutego 2016 r. Publikację pokonferencyjną w językach litewskim i polskim planujemy wydać do końca 2016 r.

Viena įspūdingiausių išlikusių Lietuvos tvirtovių –
Radvilų giminės Biržų pilis

Zamek Radziwiłłów w Birżach – jedna z najwspanialszych
zachowanych do dziś twierdz na Litwie

Viršelyje / Na okładce

Lietuvos kancleris ir Vilniaus vaivada kunigaikštis Mikalojus Radvila Juodasis
(1515–1565), Dominykas Kustosas (1560–1615)

Mikołaj Radziwiłł Czarny (1515–1565) – kanclerz litewski i wojewoda wileński,
Domenico Custos (1560–1615)

Išleido / Wydawca

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai /
Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

Parengė / Opracowanie

Vydas Dolinskas, Marijus Uzorka, Gintarė Skujutė

Vertė / Tłumaczenie

Beata Piasecka

Redaktorė / Redakcja

Laima Kunickytė

Vilnius, 2015